

КРИМИНОЛОГИЯ

УДК 343.915

СУБ'ЄКТИ ЗАПОБІГАННЯ ХУЛІГАНСЬКИМ ДІЯННЯМ, ВЧИНЕНИМ ДІТЬМИ

Віталій КОЗАЧЕНКО,

аспірант кафедри кримінально-правових дисциплін,
викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена суб'єктам запобігання хуліганським діянням, вчиненим дітьми. Розкриваються поняття запобігання хуліганським діянням, вчиненим дітьми, суб'єкти запобігання таким діянням. Аналізуються заходи які проводяться суб'єктами запобігання хуліганським діянням. Здійснюється аналіз юридичної літератури щодо суб'єктів запобігання дитячій злочинності. Розкривається організаційно-правовий механізм роботи суб'єктів запобігання хуліганським діянням, вчиненим дітьми. Обґрунтовано необхідність запозичення іноземної практики в питаннях запобігання хуліганським діянням.

Ключові слова: суб'єкти запобігання, злочинність неповнолітніх, хуліганські діяння, запобігання злочинності.

THE SUBJECTS OF PREVENTION OF HOOLIGAN ACTS COMMITTED BY CHILDREN

Vitalii KOZACHENKO,

Postgraduate Student at the Department of Criminal-law Disciplines,
Teacher at the Department of Social and Humanitarian Disciplines
of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

SUMMARY

The article is devoted to preventing hooligan acts committed by children. The concept of preventing hooligan acts committed by children and the subjects of preventing such an act is revealed. The measures taken by the subjects of preventing hooligan acts are analyzed. An analysis of legal literature, on subjects of child crime prevention, is underway. The organizational and legal mechanism of the work of the subjects of preventing hooligan acts committed by children is revealed. The necessity of borrowing foreign practice in preventing hooligan acts was substantiated.

Key words: subjects of prevention, juvenile delinquency, hooligan acts, crime prevention.

REZUMAT

Articolul este dedicat subiectelor de prevenire a huliganismului comise de copii. Se dezvoltă conceptul de prevenire a huliganismului de către copii și subiecții de prevenire a acestor acte. Sunt analizate măsurile luate de subiecți pentru a preveni huliganismul. Se realizează analiza literaturii juridice, pe tema prevenirii criminalității copiilor. Se dezvoltă mecanismul organizatoric și juridic al activității subiecților de prevenire a huliganismului comise de copii. Necesitatea împrumutării practicii străine în prevenirea huliganismului este justificată.

Cuvinte cheie: subiecte de prevenire, delincvență juvenilă, huliganism, prevenirea criminalității.

Постановка проблеми. Сьогодні профілактика злочинів розуміється як предметно наявна система соціального регулювання, що охоплює спеціалізовані органи і формування громадськості, які за допомогою використання досягнень науки намагаються забезпечити виконання чинних законів. Рівень злочинності серед неповнолітніх має стійку тенденцію до зростання. Стан і тенденції хуліганства неповнолітніх дають достатні підстави для висновку про те, що одним із найважливіших завдань боротьби зі злочинністю є попередження хуліганства, вчиненого дітьми, а також необхідним чинником є суб'єкти, які вживають заходи щодо боротьби з хуліганством неповнолітніх.

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах розвитку України як правової держави дедалі більшу роль відіграє створення нових, ефективних напрямів за-

побігання скоєнню хуліганських діянь дітьми. Але даний процес можливий тільки за умови досконалого розуміння того суспільно небезпечного явища, якому буде протидіяти спільнота. Отже, дослідження хуліганства відповідно до сучасних реалій має велике значення. Зокрема, одним із найважливіших є визначення основних заходів профілактики та припинення неповнолітньої злочинності (хуліганства). Як вважає А.Ф. Зелінський, профілактика не має на увазі конкретний злочин, а забезпечується через попередження криміногенних ситуацій, їх усунення, послаблення дії криміногенних чинників, захист об'єктів від посягань тощо. Водночас запобігання злочинам спрямоване на перешкодження здійсненню злочинного наміру конкретної особи до початку посягання, на стадіях виявлення наміру або готування до злочину. Припинення спрямоване на

злочинну діяльність, що вже розпочалася, та має за мету усунення її шкідливих наслідків [1, с. 141]. Потреба профілактики досліджуваної злочинності зумовлена тим, що, незважаючи на поступове зменшення кількості злочинів, скоєних неповнолітніми, проблема дотепер актуальна в нашому суспільстві.

Стан дослідження. Загальна теорія запобігання хуліганству в нашій державі не дістає належного розвитку й уваги, використовуючи здобутки радянських науковців, найбільш значущі праці яких припадають на 70–80 рр. минулого століття. Ситуація змінюється із виходом усвіт кримінологічних праць, присвячених окремим проблемам запобігання делінквентній поведінці дітей [2, с. 4].

Характеризуючи джерела, присвячені даній проблематиці, можна виділити дві основні групи робіт. До першої належать історико-критичні огляди вітчизняних і закордонних досліджень злочинної поведінки. Серед них виділяються кримінологічні праці Н.П. Дубініна, І.І. Карпєца, Н.Ф. Кузнецової, Г.М. Мінковського, О.Р. Рагинова, Ф.М. Решетнікова, О.Б. Сахарова та ін., а також соціологічні роботи В.С. Афанасьєва, І.С. Кона, Г.В. Осипова. Важливість цих праць полягає в тому, що вони дозволяють скласти уявлення про теоретичні дослідження іноземних науковців і зіставити їх із тенденціями та напрямками вітчизняних досліджень. До другої групи належать роботи, в яких робляться спроби соціологічного осмислення сутності та значення різних видів протиправної поведінки, зокрема злочинної, у розвитку нашого суспільства. До них відносять роботи методологічного та загальнотеоретичного характеру О.М. Джузи, В.М. Кудрявцева, А.І. Міллєра, П.П. Михайленка та ін [3, с. 25]. Значним внеском у дослідження та вивчення хуліганства серед неповнолітніх і заходів протидії даному явищу стали праці таких учених, як: О.Г. Колб, О.Є. Михайлова, В.Ф. Мороз, Н.М. Пісоцької, Н.В. Шость, Н.В. Яницька й ін [2].

В українській літературі XVIII – XIX ст.ст. ідеї про переваги профілактики злочинів над покараннями за їх вчинення, про те, що головне в боротьбі зі злочинністю не покарання, а її запобігання, яке ґрунтувалося б на превентивних перетвореннях у суспільстві, ідеї загальної превенції розвивали П.І. Пестель, Л.С. Белогриць-Котляревський, С.Ю. Десницький, О.Ф. Кістяківський, Л.Є. Владимиров, у тогочасній російській – О.М. Радищев, М.Г. Чернишевський, О.І. Герцен та ін. О.М. Радищев, наприклад, зазначав, що серед засобів верховної влади, якими вона підтримує діяння громадян у межах закону, варто виділити ті, що забороняють, ті, що заохочують і ті, що запобігають [4, с. 322].

Метою і завданням статті є дослідження суб'єктів запобігання хуліганським діянням, вчиненим дітьми.

Виклад основного матеріалу. Запобігання злочинності в буквальному розумінні означає діяльність, що перешкоджає вчиненню злочинів. Окремі вчені звертають увагу на некоректність вживання терміна «запобігання» щодо злочинності, яка вже є та, очевидно, ще довго буде мати місце, а запобігти можна лише тому, чого ще немає [5, с. 138].

Найважливішими складовими частинами профілактики злочинів є органи, організації, особи, які здійснюють запобіжні заходи, а також самі ці заходи. Найсуттєвішим для теорії і практики боротьби зі злочинністю є виявлення специфіки дій суб'єктів профілактики і, відповідно, масштабів здійснюваних ними запобіжних заходів, а також аналіз конкретної спрямованості цих заходів. Неповнолітній не стає злочинцем раптово, на момент вчинення злочину, а формується в межах дії певної сукупності причин і умов. Як і, свою чергу, формують мотивацію окремих злочинних проявів неповнолітніх, що залежить від середовища, в якому сформувалася особистість. Показники злочинності неповнолітніх, як і злочинності загалом, значною мірою

залежать від соціально-економічного стану країни. Значне загострення соціально-економічної ситуації призводить до поширення злочинності взагалі та серед неповнолітніх зокрема. У цих складних умовах держава вживає окремих заходів для пом'якшення становища зі злочинністю неповнолітніх загальносоціальними засобами [2]. Становлення особистості потенційного злочинця відбувається, як відомо, у родині, школі, під впливом найближчого побутового й дозвільного оточення. Саме в цих ланках соціалізації людини під впливом несприятливих чинників закладаються «ключові» морально-психологічні риси особистості майбутнього злочинця, що надалі зумовлюють його спрямованість, життєві орієнтири, позиції, потреби. Тому пильна увага в руслі спеціально-кримінологічного попередження хуліганства неповнолітніх повинна приділятися ранній профілактиці девіантної поведінки в цих ланках соціалізації людини і насамперед – обставинці в родині, сімейному вихованню. Без серйозної спільної діяльності держави й суспільства із забезпечення сприятливих умов для розвитку молодого покоління неможливе успішне попередження злочинності неповнолітніх [6, с. 102].

Перед тим як характеризувати суб'єктів запобігання вчиненню хуліганських діянь дітьми, необхідно розкрити поняття суб'єкта. Суб'єкт – це носій предметно-практичної діяльності і пізнання, джерело активності, спрямованої на об'єкт. У деяких кримінологічних роботах поняттям «суб'єкти соціального механізму запобігання хуліганству» охоплюються всі органи, організації, громадяни, які беруть участь у створенні передумов, умов або в безпосередньому процесі виявлення й усунення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів, сукупність державних органів і громадських організацій та громадян, що на різних рівнях державної влади й управління планують заходи щодо запобігання злочинам, здійснюють керівництво цими заходами або їх безпосередню реалізацію, мають у зв'язку з цим певні права, обов'язки і несуть відповідальність за досягнення постановлених цілей. Конкретизуючи поняття суб'єкта спеціального запобігання хуліганству, окремі дослідники вважають, що суб'єктом є державний орган, організація або особа, які цілеспрямовано здійснюють: запобігання злочинам; координаційно і субординаційно пов'язані з іншими суб'єктами; вибудовують свою діяльність згідно з командами «керуючого механізму» системи; мають можливість вибору лінії поведінки залежно від стану об'єкта запобіжного впливу. Якщо особа, орган чи організація не мають хоча б однієї з таких ознак, їх не варто розглядати як суб'єкти запобігання [7, с. 61].

Протидія скоєнню дітьми хуліганства полягає в проведенні повноваженими суб'єктами системи заходів, спрямованих на усунення або нейтралізацію чинників, що викликають порушення неповнолітніми. Залежно від об'єктів, на які спрямований превентивний вплив, прийнято виділяти три рівні протидії злочинності неповнолітніх: загальносоціальний, спеціально-кримінологічний та індивідуальний [8, с. 253]. До заходів загальносоціального запобігання хуліганству неповнолітніх належать дії, спрямовані на підвищення соціального захисту сімей із дітьми, збільшення матеріальної допомоги дітям-сиротам і дітям-інвалідам, реформування освітніх закладів, належне фінансове забезпечення праці вчителів і вихователів. Вони націлені на зменшення протиріч і стабілізацію соціально- економічних, політичних, морально-психологічних, правових відносин у державі і суспільстві. Значну запобіжну роль можуть відігравати школи, центри юнацької творчості, спортивні гуртки і секції, що організують дозвілля підлітків. Варто звернути увагу на можливості громадських організацій (екологічних, просвітницьких) у протидії хуліганству неповнолітніх. Важливе виховання

шанобливого ставлення до пам'яток культури, національних надбань [9, с. 259]. До спеціально-кримінологічного запобігання потрібно віднести дії (розраховані як на всіх неповнолітніх, так і на їх окремі групи), спрямовані на зменшення негативного впливу криміногенних чинників, а також заходи, скеровані на конкретних осіб із девіантною або злочинною поведінкою для недопущення виникнення антисуспільної мотивації та спеціальні настанови в дітей. Суб'єктами здійснення соціального захисту дітей і профілактики серед них правопорушень у межах визначеної компетенції є такі державні органи: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері сім'ї та дітей; центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері сім'ї та дітей; орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей; відповідні структурні підрозділи обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських і районних у містах рад; уповноважені підрозділи органів поліції; приймальники-розподільники для дітей органів національної поліції України; школи соціальної реабілітації та професійні училища соціальної реабілітації органів освіти; центри медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я; спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України; притулки для дітей; центри соціально-психологічної реабілітації дітей; соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка) [2]. Приймальники-розподільники для дітей органів національної поліції України у своїй діяльності керуються Положенням про приймальники-розподільники для дітей органів Національної поліції України [10]. Вони необхідні для тимчасового тримання дітей, перелік яких зазначається в даному Положенні. Школи соціальної реабілітації та професійні училища соціальної реабілітації органів освіти у своїй діяльності керуються Конвенцією Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН) про права дитини, законами України «Про загальну середню освіту», «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», іншими нормативно-правовими актами, цим Положенням і власним статутом. До шкіл за рішенням суду направляються учні (вихованці), які вчинили правопорушення, що мають ознаки суспільно небезпечного діяння, у віці від 11 до 14 років [11].

Основними завданнями центру медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я є створення умов і забезпечення лікування дітей, які вживають алкоголь, наркотичні засоби і психотропні речовини, проведення психологічної корекції та заходів соціальної реабілітації, а також реабілітації дітей з девіантними формами поведінки, що призводить до їхньої соціальної дезадаптації, надання психологічної допомоги їхнім сім'ям, робота з батьками. У своїй діяльності центр керується Положенням про центр медико-соціальної реабілітації дітей [12]. Отже, до суб'єктів попередження вчинення хуліганських діянь дітьми можна віднести:

а) органи й організації, які керують, спрямовують, координують попереджувальну діяльність (органи державної влади й управління);

б) органи й організації, які безпосередньо здійснюють профілактичні заходи (Національна поліція України, Служба безпеки України, прокуратура, суд, спеціально створені громадські формування);

в) суб'єкти, у функції яких частково входить здійснення запобіжних заходів – заклади освіти, охорони здоров'я, адміністрації підприємств, установ, організацій тощо.

Класифікуючи суб'єкти профілактики, потрібно враховувати, що, по-перше, всі вони відрізняються один від одного, але функціонують у взаємозв'язку, до того ж на-

явна своєрідна їхня ієрархія; по-друге, кожний суб'єкт наділений своїми повноваженнями (є носієм окремих прав і обов'язків). Загальні суб'єкти профілактики, для яких ця діяльність не є головною, і спеціальні суб'єкти, для яких попередження злочинів є головною або однією з визначальних функцій. Остання група суб'єктів – найбільш активна ланка в боротьбі зі злочинністю, оскільки перебуває на її передньому краї та має спеціальні повноваження і засоби. Це – органи поліції, Служба безпеки України, прокуратура, суди, спеціальні громадські формування тощо.

Серед суб'єктів запобігання хуліганству неповнолітніх особливе місце належить органам поліції, які не тільки самі здійснюють спеціальні попереджувальні заходи, а й забезпечують проведення таких заходів іншими спеціальними органами й установами, створюють для цієї діяльності сприятливі умови та використовують їхні можливості. Саме у сфері протидії злочинності якнайповніше розкриваються загальносоціальні та спеціально-кримінологічні функції суб'єктів запобігання хуліганству неповнолітніх. Для того, щоб попереджувальна діяльність спеціальних органів і установ була максимально ефективною, її здійснення має бути чітко врегульоване нормативними актами, передусім – законодавчими. Сьогодні правове регулювання повноважень спеціальних органів і установ щодо запобігання злочинності неповнолітніх, форм і методів їхньої діяльності в цій сфері потребують удосконалення.

Профілактична діяльність органів поліції являє собою одну з підсистем профілактики антигромадської поведінки, у сфері якої з найбільшою повнотою розкриваються соціальні функції цих органів, їхня активна участь у вирішенні загальносоціального завдання – нейтралізації негативного впливу різного роду соціальних явищ і процесів. Характеризуючи профілактичну діяльність органів поліції, варто зауважити, що вона багато в чому визначає стан профілактичної роботи в нашій державі загалом. Органи Національної поліції України зосереджують свої зусилля на виявленні й усуненні причин, умов і обставин злочинів, на встановленні осіб, схильних до скоєння злочинів через антигромадську спрямованість своєї поведінки, здійсненні щодо таких осіб конкретного профілактичного впливу тощо. Органи поліції, розкриваючи та розслідуючи злочини, виконують також іншу профілактичну роботу, яка супроводжується чисельними заходами відповідного спрямування. З усіх органів, що ведуть боротьбу зі злочинністю, органи поліції найбільше пов'язані із практичною реалізацією політики запобігання злочинності, адже саме вони частіше за інших суб'єктів отримують первинну інформацію про злочини, які перебувають на стадії підготовки, чи злочини, що вже скоєні. У діяльності органів Національної поліції України щодо запобігання злочинності мають використовуватися різні форми і засоби, зокрема: виявлення й усунення причин і умов злочинності, окремих її видів і конкретних злочинів; аналіз кримінологічної ситуації; участь у складанні комплексних планів запобігання (профілактики) правопорушенням, передбачення та подальше вжиття відповідних заходів; заходи загальної профілактики, перевірки на об'єктах обслуговування дотримання умов і правил, що перешкоджають скоєнню злочинів, зокрема, стосовно зберігання зброї, вибухових речовин, усунення можливості їх використання зі злочинною метою; контроль за дотриманням правил торгівлі алкогольними напоями та правил їх вживання, незаконним обігом наркотиків; спеціальні запобіжні операції; слідча профілактика в конкретних кримінальних справах і шляхом аналізу причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів, реагування на них згідно зі ст. ст. 23, 231 Кримінального процесуального кодексу України; багатогранна індивідуальна профілактика [2, с. 66].

Профілактична діяльність слідчого стосується ймовірних і незакінчених злочинів і може здійснюватися в трьох основних напрямках:

1. Діяльність, спрямована на недопущення вчинення казуальних злочинів, тобто таких, ймовірність скоєння яких зумовлена і перебуває в причинному зв'язку зі злочиним, який розслідується, із процесом слідства. Такі злочини вчинюються з метою протидії розслідуванню (наприклад, злочини, передбачені ст. ст. 345, 343, 386 Кримінального кодексу (далі – КК) України).

2. Профілактична діяльність, спрямована на недопущення вчинення злочину іншими особами, аналогічного тому, який розслідується. Така діяльність здійснюється зазвичай шляхом усунення причин і умов, що сприяли скоєнню злочину.

3. Профілактика віртуальних злочинів, тобто таких, які можуть бути вчинені за наявності певних умов. Наприклад, не знайдена вогнепальна зброя, яку сховав убивця, може стати причиною іншого злочину – незаконного поводження з нею (ст. 263 КК України) особою, яка її знайде [13, с. 35].

Що стосується індивідуальної профілактичної роботи, то зазвичай вона здійснюється щодо неповнолітніх, які відносяться до групи ризику вчинення злочину або вже скоїли злочин, у зв'язку із чим потрапили в поле діяльності суб'єктів профілактики, поставлені на профілактичний облік, відбувають покарання або перебувають у профілактичних закладах тощо. Індивідуальна профілактика з огляду на об'єкти поділяється на: ранню, спрямовану на усунення або нейтралізацію негативних обставин формування криміногенної спрямованості особи неповнолітнього; безпосередню – спрямовану на усунення кримінальної мотивації, припинення протиправної поведінки неповнолітнього і протидію актуальній криміногенній ситуації; посткримінальну, тобто запобігання рецидиву з боку неповнолітніх, які вже скоїли злочини. Досвід протидії злочинності незмінно доводить, що ефективне запобігання злочинам неповнолітніх може бути результатом лише об'єднаної і скоординованої, матеріально й організаційно забезпеченої, зацікавленої, політично підтриманої і науково обґрунтованої роботи системи відповідних суб'єктів [8, с. 256–257].

У структурі індивідуальної профілактики правопорушень розрізняють такі організаційні елементи:

1) вжиття передбачених законом заходів зі своєчасного виявлення неповнолітніх, схильних до скоєння правопорушень, осіб, що негативно на них впливають;

2) вивчення вікових і психологічних особливостей неповнолітніх осіб для недопущення прояву негативної поведінки;

3) розроблення програми індивідуального, виховно-профілактичного впливу на правопорушника;

4) організація безперервного контролю за способом життя і поведінки підлітка, реагування на «зриви» і захоплення позитивних зрушень [2, с. 46].

Велике значення для профілактики хуліганства серед неповнолітніх має процесуальна діяльність судів, що здійснюють провадження в кримінальних справах. Ефективні правові заходи, які суди застосовують щодо неповнолітніх, можуть реально сприяти попередженню вчинення ними нових злочинів і виправленню підлітків. Здійснюючи правосуддя, суди повинні забезпечити захист гарантованих Конституцією України прав і свобод як підсудного неповнолітнього, так і інших учасників процесу. У суддів виникають також труднощі під час призначення виду та міри кримінального покарання за ч. 1 ст. 296 КК неповнолітнім особам, які скоїли зазначений вид злочину у віці від 14 до 16 років. Відповідно до ч. 1 ст. 296 КК, хуліганство карається штрафом або арештом, або обмеженням волі. Але штраф, як зазначалося вище, застосовується лише до непо-

внолітніх, що мають самостійний дохід, власні кошти або майно, на яке може бути звернене стягнення. Таких неповнолітніх практично немає, тому що приймають на роботу за трудовим договором, як виняток, осіб, яким виповнилося 15 років і у віці до 16 років за згодою одного з батьків. Згідно зі ст. 101 КК, арешт може застосовуватися лише до неповнолітнього, який на момент постановлення вироку досяг 16 років. Обмеження волі до неповнолітніх взагалі не застосовується (ст. 61 КК) [15]. Судам треба мати на увазі, що під час розгляду справ про злочини неповнолітніх вони повинні дотримуватися визначених законом строків розгляду справ і неухильно забезпечувати виконання вимог матеріального і процесуального законів, якими врегульовано порядок, умови та підстави притягнення неповнолітніх до кримінальної відповідальності і визначено гарантії їхніх прав і законних інтересів.

Висновки. Отже, попередження хуліганства серед дітей сприятиме зміцненню громадського порядку; оздоровленню криміногенної обстановки в тих мікрорайонах і на тих об'єктах, де процвітає хуліганство; відтворенню і розширенню системи участі громадян в охороні громадського порядку тощо; виявленню і роз'єднанню неформальних антигромадських груп насильницької спрямованості; негайному реагуванню на конфлікти в сімейно-побутовій сфері, що можуть перерости в хуліганські дії. Без комплексного підходу до боротьби з негативними явищами в молодіжному середовищі ефективної роботи в цьому напрямі досягти практично неможливо. Тому мають бути скоординовані зусилля всіх зацікавлених центральних і місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадських організацій і, безумовно, сім'ї.

Список використаної літератури:

1. Зелинський А.Ф. Криминологія: курс лекцій. Харків, 1996. С. 141–142.
2. Медичкий І.Б. Запобігання злочинності: навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2008. 232 с.
3. Кальченко Т.Л. Запобігання злочинності неповнолітніх в Україні спеціальними органами та установами: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія». Київ, 2004. 25 с.
4. Закалюк А.П. Курс сучасної української криминології: теорія і практика: у 3 кн. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1. 424 с.
5. Курс криминології: підручник: у 2-х кн. / О.М. Джужа, П.П. Михайленко, О.Г. Кулик та ін.; за заг. ред. О.М. Джужи. К.: Юрінком-Інтер, 2001. Кн. 1: Загальна частина. 352 с.
6. Голіна В.В. Деякі особливості вчинення хуліганства неповнолітніми та шляхи її подолання. Проблеми законності: респ. міжвідом. наук. зб. / за ред. В.Я. Тація. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2003. Вип. 62. 207 с.
7. Запобігання злочинності (теорія і практика): навч. посібник / В.В. Голіна. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2011. 120 с.
8. Криминологія: особлива частина: навчальний посібник / кол. авторів: А.Б. Блага, Л.М. Давиденко та ін.; за заг. ред. О.М. Литвинова; наук. ред. серії О.М. Бандурки. Харків: Вид-во ХНУВС, 2011. 390 с.
9. Криминологія: Загальна та Особлива частини: підручник / І.М. Даньшин, В.В. Голіна, М.Ю. Валуйська та ін.; за заг. ред. В.В. Голіни. 2-ге вид., переробл. і доп. Х.: Право, 2009. 288 с.
10. Про організацію діяльності приймальників-розподільників для дітей органів Національної поліції України: наказ Міністерства Внутрішніх справ від 3 липня 2017 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0926-17#n16>.
11. Про організацію діяльності спеціальних навчальних закладів для дітей і підлітків, які потребують особливих умов виховання: постанова Кабінету Міністрів України від 5 листо-

пада 2016 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/859-93-%D0%BF>.

12. Про затвердження Положення про центр медико-соціальної реабілітації дітей: постанова Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2011 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1072-96-%D0%BF>.

13. Сафронов С.О. Профілактична діяльність слідчого органів національної політики України. Право України. 2002. № 2. С. 35–38.

14. Гребенюк Г.С. Педагогічно-правова профілактика правопорушень серед учнів професійних закладів освіти: навч.-метод. посібник. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2013. № 5. 86 с.

15. Судова практика у справах про злочини неповнолітніх і втягнення їх у злочинну діяльність. URL: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/9A539844EB54F3EBC2257B7C0037FDFE](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/9A539844EB54F3EBC2257B7C0037FDFE).

gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/9A539844EB54F3EBC2257B7C0037FDFE.

ДОВІДКА ПРО АВТОРА

Козаченко Віталій Валерійович – аспірант кафедри кримінально-правових дисциплін, викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Kozachenko Vitalii Valeriiovych – Postgraduate Student at the Department of Criminal-law Disciplines, Teacher at the Department of Social and Humanitarian Disciplines of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

Mr.Borik13@gmail.com

